

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Thorshavns Byraad.

Byraðsins ordinære Møde Fredag den 8. ds. var paa Nippet af at gaa i Vasken. Formanden, Joensen, Poulsen og Arge var en Tid alene, og for Tilhørerne sáa det ikke ud til, at der blev noget Møde, men saa kom Hr. Mitens og reddede Situationen, hvor paa Mødet blev sat. Fraværende: Debes, Clementsen, Evensen og Heinesen.

Der forelaa 2 Indstillinger fra Kasse- og Regnskabsudvalget om at udleje til Chr. Holm Jacobsen en Plads ved østre Vag i Nærheden af Ishuset ved Kongebroen, og til Valdemar Lützen en Plads ved østre Vag's vestlige Side til Anbringelse af Benzinpumper. Alerne foreslaaede udelæje i et Tidsrum af 10 Aar, og hver af de to Lejere skulde betale en aarlig Leje af 120 Kroner. (Vedtoges).

— Andragende fra Telefonvesenet om Fastsættelse af Vejhojde ved den under Opføring værende Bygning i Vågshotn sendtes til Havneudvalget i Forbindelse med Teknisk Udvalg.

— Andragende fra Lærerinde Marie Arge om fast Ansættelse ved Kommuneskolen i Thorshavn, anbefalet af Skolekommissionen, sendtes til Skoleudvalget.

— Skrivelse fra Skolekommissionen, der anmoder Byraadet at deltage i Udgifterne ved Anskaffelse af færøsk Geografi til Brug i Skolen, saaledes at Bornene kunde købe den udkomme, af Amtet anbefalede, »Landalæra« til halv Pris.

Formanden anbefalede, at der gaves Bornene Adgang til Benyttelse af den særlige færøske Geografi, da det er ganske naturligt, at Bornene først lærer noget om det Land, de lever i. Saavidt han vidste, vilde den færøske Geografi afhjælpe den Mangel paa Materiale, ogsaa for Lærerne, til at kunne undervise Bornene om Færøerne.

Joensen havde ikke noget imod, at Bornene lærte noget om Færøerne, men vilde, for han stemte, for denne foreslaaede Ordning ogsaa have oplyst, hvor mange Timer der skulde undervises i færøsk Geografi, og hvor mange Timer der skulde anvendes til anden Geografi. For der maa lægges Vægt paa, at Bornene ogsaa lærer det nødvendige af »europæisk« Geografi; det der ligger længere borte fra os, er maaske ikke saa nødvendigt at lære, da det yderst sjældent vil blive Brug derfor.

Arge kendte desværre ikke Bogen, der var Tale om, men forudsatte, at Færøerne i denne Bog var udførlig beskrevet, og naturligvis ogsaa indeholdt en Forklaring om Strømforholdene i de færøske Fjorde. Han var glad for, at det nu var naaet saa vidt, at Bornene kunde lære noget om Færøerne; det var nemlig mere end han oplevede, dengang han gik i Skole.

Mitens anbefalede Byraadet at efterkomme Andragendet, da en saadan færøsk Geografi altfor længe har været savnet, Samtidig kunde Bornene begynde at lære det, hvor det var naturligt at begynde, nemlig i det Land, som Bornene lever i. Vedrørende Johs. Joensens Udtalelser om et vist Antal Timer, hvor der skulde undervises i færøsk Geografi, mente han at kunne spore en Angst hos Hr. Joensen, en Angst om, at Bornene kom at lære for meget om Færøerne. Det mente han ikke var noget at være bange for. Bornene lærer først lidt om det Land, de er født i, og fortsætter derefter at lære om andre Lande.

Joensen havde, dengang han gik i Skole — da var der ingen færøsk Geografi — faaet ikke saa lidt at høre om Færøerne af daværende Lærer Effersøe, der fortalte Bornene om Færøerne. Grunden til, at han vilde have et vist Antal Timer fastsat til Undervisning af færøsk Geografi, var, at det kunde tænkes, at der kom Lærere, der ikke brød sig om at undervise i anden Geografi end den færøske, og dette maa ikke ske.

Arge havde ogsaa gaaet i Skole hos Lærer Effersøe, men hort denne fortælle om Færøerne, det havde han aldrig. Jo, vistnok havde han et Par Gange berettet om enkelte udmærkede Hareture, hvor han havde gjort god Fangst, men slet ikke mere.

Mitens kunde ikke faa noget andet ud af Hr. Joensens Forklaring, end at Hr. Joensen var bange for, at der blev lært for meget om Færøerne i de færøske Skoler.

Formanden mente, at det var paa høje Tid, at Bornene fik noget at

vide om det Land, de bor i. Det er naturligt, at der begyndes her, og at Geografi kommer derefter, men de skal først lære noget om Færøerne. (Sendtes til Skoleudvalget).

— Skrivelse fra Chr. Holm Jacobsen, der henlede Byraðs Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der ved Havnen fandtes en Plads, hvor, Fiskefartøjer kunde lægge Fastgængen op, og hvor den eventuelle Køber eller Ejer af Fisken kunde lade den vaske for derefter at transportere den bort til Toringspladsen, der efter en saadan Ordning ikke længer behøver at ligge ved Stranden. Holm Jacobsen har i sin Skrivelse til Byraadet anbefalet dette at lade Effersøe Bro istandsætte og være offentlig tilgængelig for enhver, der vilde oplægge Fisk og eventuelt vaske den, for en rimelig Leje.

Arge anbefalede Andragendet meget varmt, netop af den Grund, at det var pointeret at det ikke skulde være til nogen privat, men derimod til en og hver, der vilde benytte denne Plads. Nu Vejnettet paa det nærmeste er i Orden, vilde det ikke blive saa vanskeligt at skaffe Plads til at tørre Fiskene. Beklagende, at Byraadet gik bort fra Planen om Kørevej rundt Tinganes, og havde vi sat haardt mod haardt, var muligvis ogsaa denne Side af Sagen sikret.

Mitens, der ogsaa kunde tiltræde den af Andrerne foreslaaede Ordning af en Oplegs- og Vaskeplads for Fisk, nærede store Betænkeligheder for at Staten vilde være beredvilig og yde mere Tilskud end der allerede var opnaaet til Veje og Broer her i Thorshavn foreløbig. Han havde derfor tænkt sig den Mulighed, at Byraadet ved eventuel Fortsættelse af Kaj- eller Broarbejder henvendte sig til Lagtinget om fornøden Støtte her til. Ganske vist sorterer Byraadet under Ministeriet og ikke under Lagtinget, men da Lagtinget jo yder Tilskud til »lendistødre« rundt omkring paa Øerne, kunde Thorshavn vel ogsaa komme i Betragtning da Thorshavn jo svarer Skat til Lagtinget, foruden andre af Lagtingets Indtægter, som Toldfor Eks., som Thorshavn jo ogsaa betale sin Andel af.

Formanden mente at den af Holm Jacobsen foreslaaede Ordning, mest maatte betragtes som noget foreløbigt, mens Kajanlægget ved Skansen endnu ikke er færdigt. For Eftertiden, naar disse Arbejder var færdige, mente han ikke, der vilde være Brug for Effersøe Bro i det her anviste Ojemed. Selvfølgelig bør Pladsen stilles til Disposition til enhver, der har Lyst til at bruge den.

Joensen var glad for at Sportsmaalet om Effersøe Bro var rejst netop paa dette Tidspunkt, hvor der faktisk ingen Lejer er. Man kan jo tørre Fiskene uden for Byen og det gælder naturligvis om at Fiskene transporteres bort saa snart den er vasket. Der maa være en Plads i Byen, hvor man kan lægge Fiskene op og vaske dem. Denne Plads bør udelukkende bruges til Oplegning og Vask af Fisk. Med Hensyn til Henvendelse til Lagtinget om Støtte, da havde han ingen Tilføjelse til Lagtingets Bistand. Der vilde sikkert gaa mange Aar før noget opnaaedes ad den Vej.

(Sagen sendtes til Havneudvalget).

Havnar býráð.

Byráðsfundur verður friggjardagin komandi kl. 8. s. p.

„Tjaldur“

er verið nógv tarnað á hesari ferðini av heggittini, ið píandi kold og harðblíu kílur suður eftir havinum. Summaríð lètur Tjaldurinn, bæði á sjógv og í hagu, at verða bæði kalt og blátt.

Ikki fyrr enn um kveldið eydnaðist „Tjaldurinn“ at vinna upp land; annars er tað vant at koma móti morni.

Úr Íslandi

frættist, at hitt íslenska varðskipið „Óðinn“ í seinasta viku hevur tikið ikki minni enn 3 trolarar ísenn. Tveir vóru enskir og ein belgiskur.

Sílikan long hava verjuskipini her við oyggjarnar ongantíð fíngið síðan Kapt. Jessen forði „Guldborgsund“ á sinni. Fiskariinspektionin er jú nógv moderniserað síðan tá, og úrslitið er sjálvsagt harleitt...

Afhöldt Arbejdsformand.

Formand Petersen, der har været ansat ved Kajakbejlet i Thorshavn, afvæste i Lørdags med S.S. »Lyra«, for Afreise arrangerede Arbejderne ved Kajakbejlet en Arbejdsfest i Sjøteikarhúsinum for deres afholdte Formand.

Kapt. Juul Pedersen,

som var Frelsens Hærs første Leder og egentlige Organisator paa Færøerne, har ifølge danske Blade fraatradet sin Stilling ved Frelsens Hær. Det sidste Aars Tid har han været Leder af Frelsens Hær paa Mors.

Juul Pedersen har udsendt en længere Redegørelse, der nærmest former sig som et Opgør med Hæren; bl. a. angribes Kommandør Gundersen, fordi denne i 1923 vilde hindre ham i at have et Plejebarn i sit Hjem, og nu vil hindre ham i at fuldføre samme Barns Uddannelse.

Fiskemarkedet.

(Telegram til Amtet).

Bilbao. Tilførsel (Tons) af engelsk Klipfisk 24. Beholdninger (Tons) af islandsk Klipfisk 700, norsk 200. Priser (Plas. pr. 50 kg.) for islandsk Klipfisk og norsk Klipfisk 73/78. Markedet flovt. Forbruget minimalt.

Lissabon. Tilførsel (Tons) af fransk Lavée 13, norsk Klipfisk 106. Beholdninger (Tons) af fransk Lavée 30, skotsk Klipfisk 8, norsk 28. Priser uforandret undtagen fransk Lavée (Frc. pr. 100 kg.) 562 og norsk Klipfisk (Esc. pr. 60 kg.) 345. Markedet desorienteret. Ingen Tilførsel. Priser uforandret.

Barcelona. Beholdninger (Tons) af alle Klipfiskesorter 1100.

Genua. Tilførsel fra Tyskland »PROCIDA« 29 og »CAPRI« 7 1/4 fra Frankrig »ALFIERI« 44 og »TILPOLO« 15. Priser uforandret. Markedet meget roligt.

Oporto. Tilførsel (Tons) af dansk-islandsk Klipfisk 7, norsk 118, newfoundlandsk 123, tysk 3, fransk Lavée 52. Priser uforandret.

Barcelona. Tilførsel (Tons) af islandsk Klipfisk 50. Priser (Plas. pr. 40 kg.) for 1. Kl. Klipfisk 66/68. Beholdninger (Tons) af alle Klipfiskesorter 900.

Bilbao. Tilførsel (Tons) af dansk (færøsk) Klipfisk 608, engelsk Klipfisk 20. Beholdninger (Tons) af dansk (færøsk) Klipfisk 500, islandsk Klipfisk 600, norsk Klipfisk 100. Priser (Plas. pr. 50 kg.) for dansk (færøsk) Klipfisk 74/80, islandsk og norsk Klipfisk 72/78. Ingen Ud-sigt til Bedring i Markedet.

Lissabon. Ingen Tilførsel. Ingen Beholdninger. Priser uforandret. 15000 Baller norsk Klipfisk ventet denne Uge.

Frábýttisrættur og „forskot“.

Eini av teimum rættindum, sum fiskimenninir í Føroyum hava haft og sum Føroya Fiskimannafelag hevur bærst fyrri at menna og víkja eru frábýttisrætturin. Við frábýttisrættinum missur hin føroyski fiskimaðurin sjópartarett í skipi og farni fyrri sítt tilgøðahavandi hjá útgerðarmanni; men so hóg hevur hann mett hin fyrta, at hann avlutaði hin seinna og rætt hugsa er frábýttisrætturin ómissandi hjá fiskimanninum, tí í honum liggur fjaldur spírín til fiskimannsins sjálvbjargni; men „einki er skinn-í-so hvítt, at ikki er grátt há í.“

Sum úrslitið hevur verið hjá fiskimanninum í hesum síðst farnu árunum, hevur hann ikki fíngið til sítt dagliga breyð burtur úr arbeiði sínum, og hann er tessvegna ofta komin í skuld bæði her og har: Skuld til ymissar

meira ella minni grammar handilsmenn, skuld til sparukassa, skuld til kommunu fyrri skattin o. s. f. Hann er tí noyddur til at taka sokallað „forskot“ uppá fiskipartin við skipinum áður enn hann fer út og tað verður í tiliknum forum ofta farið til „reiðarans“, æntin hann nú er ein rættur útgerðarmaður, sum eigurskipini og stendur í váða fyrri øllum útgerðumum, sum rættu ein ábyrgðarmaður, ið bæði kann koma undir tap og vinning, ella hann bert er ein sokallaður „korresponderandi reiðari“, sum bert tekur vinningin, men loypur undan, tá tap er í hendi.

Við frábýtti stendur eftir kontraktini Føroya Fiskimannafelag útgerðarmanni inni fyrri tiliknum „forskotum“, tá ikki útyvir tað, sum hin einstaki fiskimaðurin fiskar fyrri.

At útgerðarmaður ikki inn undir hetta forskot kann rokna aðrar gamlar skuldir, mátti verið sjálvsagt, og at hann enn minni herundir kann fáa skuldur, sum ein fiskimaður hevur við aðrar menn, er avgjort; men tað hava vit dømir at peika á, tá útgerðarmaður rakar saman til sína skuldir fiskimanna til annan mann enn útgerðarmannin og eintá yvirfordar vaxlar og leggur uppí „forskotini“. Á henda hátt verður tað lætt soverðið, at fiskimaðurin einki oyra fær tilgøðar, sjálvst um hann hevur fiskað nokk so væl; ja, tað hendur ikki so sjáldan, at hansara „forskot“ verður meir enn 100 kr. stórr enn øll fortjenastan.

Tá fiskimannafelagið fær manna-tríðjungin, tekur tað sær sjálvsagt av luti fiskimannsins og roynir at halda aftur alt, sum ikki er virkultig forskot; men tá útgerðarmaðurin er so grammur, at hann beint ímóti kontraktini orðrar keyparin av manna tríðjunginum at senda sær og ikki fiskimannafelagnum alt „forskotid“, verður illa vorði við teimum, sum hava stórr „forskot“ enn fortjenastu; men tað verður enn verri vorðið hjá hinum, tí teir mugu tá svíða fyrri tað, teir fyrru skylda, um ikki felagið kemur uppí leikin. Á tilik framferð er rong, kann einhvar siga sær sjálvur, og at Fiskimannafelagið einans kann greiða seg út úr hesari flokju við at tilbakahalda av tí, sum reiðarin skal hava seinni, er eyðvitað.

Tá nú reiðarin er so rokin, at hann mutur og kravur av forskot av sínari landing (har hann ikki hevur haft høvi til at taka sjálvur) áður enn stundir hava verið til at rokna menninar av, noyðist álitismaður felagsins at vera varin um seg og ikki lata út óvskjótt. Helst eigur útgerðarmaður æntin sjálvur at mola fram við váttaðum rokningum ella annahvort at hava tolt at biða til menninar hava haft stundir at siggja rokningarnar; men so er tíverri ikki altíð, tað hava vit prógv fyrri.

Fiskimannafelagið hevur skyldu til at rinda útgerðarmanninum virkultig forskot, tað ikki útum tað sum hvør einstakur hevur vunnid í part, og rinda so skjótt, sum til ber og síðst innan ásetta tíð; men felagið hevur ikki skyldu til at rinda alt, sum ein útgerðarmaður finnur uppá at smyrja upp og kalla „forskot“.

Útgerðarmenn hava heldur ongan rætt til at orðra sær forskot rinda frá tríðja manni av frábýttum mannatriðjingi útán Fiskimannafelagið.

Hetta er sett fiskimannum til leiðbeiningar og útgerðarmannum til kunnleika um okkara

Dr. Lyng

er hjemkommen og har genoptaget sin Praksis.

faatan av frábýttisrætti og forskoti eftir kontraktini.

Vannlukkutryggingargjald.

Eftir lógini er fiskimaður skyldugur at rinda 9 kr. fyrri persónliga trygging um árið; men er hann við havngandi skipi, eigur hann 75 oyrr aftur frá útgerðarmanninum, hann er við skipi hjá.

Siður erat útgerðarmenn rokna fiskimenn av fyrri hesa skyldu kr. 9,00 og rinda teim einki aftur; men tí verri vísur tað seg ofta, at tær 9 krónurnar ikki eru komnar til Føroya Vannlukkutrygging, tá árið er at enda — tær skuldu verið goldnar við ársbyrjan. —

Um nú vannlukka hendir mann heima, til sjós ella til fjalls og hansara „premia“ ikki er goldin. Hvor skal tá bota? Reiðarin stendur til svárs fyrri sín um parti av gjaldinum, men stendur hann, tá strangt skal vera gjingid í rætta, eisini til svárs fyrri parti fiskimannsins? — Vit óttast fyrri, at hann kann krúpa undan. Tað er tí best, um allir fiskimenn sjálvir rinda sínar 9 kr. á nýári og krevja sítt endurgjald í avrokningini við reiðarin, tá upp verður gjort við hann til nýárs. Hevur maður verið 7 mánaðir til skips, eigur hann 7×75 oyrr. = 5,25 oyrr í endurgjald og hansara rætta árgjald er tá bert 3 kr. og 75 oyrr; men hetta kann ikki gerast upp fyrr enn árið er úti.

Nat paa Færøen.

De fleste af Ier, der om Sommer rejser fra Byen og ud paa Landet for at holde Ferie, har sejlet med Statsbanernes store Færger, men det har altid været om Dagen, der har været mange Rejsende, daarrig Plads, og man har kun ønsket, at Sejledsen maatte faa Ende hurtigst muligt.

Om Vintern og med Nattoget er det ganske anderledes. Naar den store Kolos pruster ind og holder ved Færgelejet ved halvtre Tiden om Morgenen, er det ikke mange Rejsende, der sligr ud i den raskolde Vinternat for at gaa ombord i Færøen.

En halv Snees kufferthelelsede Skikkelser traver over Landgangen, forbi den søvne Vagtmand, og forsvinder hurtigst muligt under Dækket, ned i de varme Saloner.

Et lille Lokomotiv slæber under stort Spøktakel et Par tyske Savvogns ud paa Færøen. — hvis de, der er i Vognene kan sove, maa de have ganske usædvanlige Sovhøjter.

Nu ringer en Klokk, Maskintelegraften kimer og Færøen svinger langt om ud...

Nede i Salonen sidder de faa Rejsende og halvsøver over en Kop Kaffe, serveret af en søvng Opvarter, — men oppe paa Dækket er det øde og forladt...

Vagtmanden i Forenden kan ikke ækles i Mørket og Taageskrene hyler fra alle Kanter, derude i Natten. De sidste Lys fra Færgelejet forsvinder agterude og nu hører kun Maskinernes Stempelslag og Vandets Bruisen om Færøens brede Bug... Vi sejler.